

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Τροποποίηση του π.δ. 18/1989 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας» (Α΄ 8) – Μεταφορά διαφορών στα Τακτικά Διοικητικά Δικαστήρια – Ρυθμίσεις για πιλοτική ή κατόπιν προδικαστικού ερωτήματος δίκη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας – Άλλες διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης»

I. Γενικές παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, όπως το επεξεργάστηκε η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, αποτελείται από πέντε (5) Μέρη και τριάντα τέσσερα (34) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου.

Το Μέρος Α΄ (άρθρα 1-2), υπό τον τίτλο «Σκοπός - αντικείμενο», αφορά τον σκοπό και το αντικείμενο του νομοσχεδίου.

Το Μέρος Β΄ (άρθρα 3-23), υπό τον τίτλο «Τροποποίηση του π.δ. 18/1989 "Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας" (Α΄ 8)», περιλαμβάνει συμπλήρωση του τίτλου του Μέρους Τρίτου του π.δ. 18/1989, τροποποιήσεις του άρθρου 17 του εν λόγω διατάγματος που διέπει, εφεξής, την «Άσκηση ενδίκων βοηθημάτων και μέσων» ενώπιον του ΣΤΕ, ιδίως ως προς τον περιορισμό της έκτασης των δικογράφων (άρθρο 3 του νομοσχεδίου), καθώς και τη μείζονα προτεινόμενη καινοτομία, ήτοι την υποχρεωτική προδικασία σε συμβούλιο, «με ίση κατανομή υποθέσεων σε κάθε Πάρεδρο και Εισηγητή», ως εισηγητών των υποθέσεων, από τη Γραμματεία του αρμόδιου Τμήματος του ΣΤΕ, βάσει αλγορίθμου, υπό την εποπτεία του Προέδρου του Τμήματος (άρθρο 4). Στο πλαίσιο αυτό, ο εισηγητής

ενώπιον του αρμόδιου, τριμελούς, δικαστικού σχηματισμού σε συμβούλιο (άρθρο 16) συντάσσει, «το ταχύτερο δυνατό μετά από τη διαβίβαση του φακέλου της υπόθεσης» από τη διάδικο διοικητική Αρχή, σχετική έκθεση «η οποία διαλαμβάνει με πληρότητα το ιστορικό της διαφοράς, τα στοιχεία που βεβαιώνονται από τα έγγραφα και τα ζητήματα που ανακύπτουν» (άρθρο 22 παρ. 1 του π.δ. 18/1989 – εφεξής π.δ., όπως αντικαθίσταται με το άρθρο 8 του νομοσχεδίου). Αν δεν διαβιβαστεί ο φάκελος, καταρχήν «εντός τριών (3) μηνών από την επίδοση του ενδίκου βοηθήματος» (νέο άρθρο 23 παρ. 2 π.δ. – άρθρο 9 του νομοσχεδίου) ή αν διαπιστωθούν ουσιώδεις ελλείψεις, ο εισηγητής τάσσει εύλογη προθεσμία διαβίβασης ή συμπλήρωσης ελλείψεων. Από την άπρακτη παρέλευσή της, αλλά και από την αναβολή της συζήτησης στο ακροατήριο, λόγω μη αποστολής φακέλου ή διαπίστωσης ελλείψεων, μπορεί να συναχθεί τεκμήριο ομολογίας της πραγματικής βάσης των ισχυρισμών του ασκούντος το ένδικο βοήθημα (νέο άρθρο 24 παρ. 1 του π.δ. – άρθρο 10 του νομοσχεδίου). Εν συνέχεια, η υπόθεση εισάγεται ενώπιον του σχηματισμού σε συμβούλιο, ο οποίος δύναται να εκδώσει ομόφωνη συνοπτική απόφαση, είτε απόρριψης απαραδέκτων ή αβασίμων ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων, είτε, αντιστρόφως, αποδοχής τους, «εφόσον [σε κάθε περίπτωση] η υπόθεση δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες, πραγματικές ή νομικές δυσκολίες» (νέα άρθρο 34Α παρ. 1 και 34Β παρ. 1 του π.δ. – άρθρα 14 και 15 του νομοσχεδίου). Στην περίπτωση αυτή, ο ασκήσας το ένδικο βοήθημα ή μέσο ή διάδικος που δικαιολογεί έννομο συμφέρον δύνανται να ζητήσουν τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, εντός, καταρχήν, εξήντα ημερών από την επίδοση της απόφασης σε αυτούς, καταβάλλοντας, στην περίπτωση απορριπτικής απόφασης, το πενταπλάσιο του προβλεπόμενου παραβόλου (νέο άρθρο 34Α παρ. 3 του π.δ. – άρθρο 14 του νομοσχεδίου). Άλλως και κατά κανόνα, ο σχηματισμός σε συμβούλιο συντάσσει πρακτικό στο οποίο καταχωρίζεται η έκθεση του εισηγητή και το οποίο επιδίδεται στους διαδίκους (νέο άρθρο 22 παρ. 4 του π.δ.– άρθρο 8 του νομοσχεδίου), και η υπόθεση εισάγεται στο ακροατήριο, με πράξη του Προέδρου του Τμήματος ορισμού του ίδιου, καταρχήν, εισηγητή δικαστή και δικασίμου (νέο άρθρο 20 παρ. 3 π.δ. – άρθρο 4 του νομοσχεδίου). Τις αρμοδιότητες του δικαστικού σχηματισμού σε συμβούλιο μπορεί να ασκήσει, εφόσον έχει ζητηθεί αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης, η Επιτροπή που αποφαίνεται επί της σχετικής αίτησης παροχής προσωρινής προστασίας (νέο άρθρο 52 παρ. 7 του π.δ.– άρθρο 20 του νομοσχεδίου). «Σε περιπτώσεις επειγόντος ή εφόσον συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις, καθώς και σε ειδικές διαδικασίες, στις οποίες προβλέπεται ρητά απευθείας εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο, εκδίδεται αμέσως πράξη ορισμού εισηγητή και δικασί-

μου». Υπόθεση μπορεί να εισαχθεί απευθείας στο ακροατήριο, και εφόσον υποβληθεί σχετική αίτηση διαδίκου, για την οποία αποφάινεται ο Πρόεδρος του οικείου Τμήματος (προστιθέμενο άρθρο 20Α π.δ. - άρθρο 5 του νομοσχεδίου). Η συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο διεξάγεται βάσει του πρακτικού του συμβουλίου. Ο εισηγητής της υπόθεσης μπορεί, αν το θεωρεί απαραίτητο, να συντάξει και να επισυνάψει στον φάκελο επιπλέον έκθεση, τρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση, η οποία διεξάγεται στη δικάσιμο που έχει ορισθεί. Τυχόν αυτεπάγγελτη αναβολή της συζήτησης δηλώνεται από τον εισηγητή τουλάχιστον πέντε ημέρες πριν από τη δικάσιμο, «κατόπιν συνεννόησης του εισηγητή της υπόθεσης με τον Πρόεδρο του οικείου σχηματισμού» (νέο άρθρο 22 παρ. 5 και 6 του π.δ. – άρθρο 8 του νομοσχεδίου) .

Εξ άλλου, προτείνεται, και μάλιστα ως αφετηρία δικονομικών προθεσμιών, επίδοση αντιγράφου του δικογράφου του ενδίκου βοηθήματος ή μέσου στον διάδικο κατά του οποίου στρέφεται, με επιμέλεια του διαδίκου που το ασκεί, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο μηνών από την κατάθεση (νέο άρθρο 21 παρ. 1.α του π.δ. – άρθρο 6 του νομοσχεδίου), τα δε έξοδα επίδοσης στα οποία αυτός υποβλήθηκε περιλαμβάνονται στη δικαστική δαπάνη που θα του επιδικασθεί, εφόσον νικήσει (νέο άρθρο 39 παρ. 1 του π.δ. – άρθρο 17 του νομοσχεδίου). Αντίγραφο του πρακτικού που εκδίδει ο δικαστικός σχηματισμός σε συμβούλιο, καθώς και της πράξης ορισμού εισηγητή και δικασίμου, αλλά και του εισαγωγικού δικογράφου, επί απευθείας εισαγωγής υπόθεσης στο ακροατήριο, επιδίδονται με επιμέλεια της Γραμματείας, τουλάχιστον τριάντα ημέρες πριν από τη δικάσιμο (νέο άρθρο 21 παρ. 1.β και γ του π.δ. – άρθρο 6 του νομοσχεδίου). Αν η επίδοση του ενδίκου βοηθήματος ή μέσου, με επιμέλεια του ασκούντος, γίνει εμπροθέσμως αλλά όχι νομοτύπως, ο υπόχρεος διάδικος καλείται από τον εισηγητή δικαστή, μέσω της Γραμματείας, να επαναλάβει νομοτύπως την επίδοση, σύμφωνα με τις οδηγίες που του δίνονται, εντός εύλογης προθεσμίας που τάσσεται με την πρόσκληση. Αν και η νέα επίδοση δεν διενεργηθεί νομοτύπως και εμπροθέσμως, το ένδικο βοήθημα τίθεται στο αρχείο (νέο άρθρο 21 παρ. 5 του π.δ. – άρθρο 6 του νομοσχεδίου). Ρυθμίζεται και η επίδοση με ηλεκτρονικά μέσα, κατ' ανάλογη εφαρμογή του διατάξεων του ν. 4727/2020 για τα ιδιωτικά και δημόσια ηλεκτρονικά έγγραφα (προστιθέμενο άρθρο 21Α π.δ. – άρθρο 7 του νομοσχεδίου).

Περαιτέρω, το καθ' ου το ένδικο βοήθημα Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου «έχει την υποχρέωση να εκθέσει τις απόψεις του για καθένα από τους προβαλλόμενους λόγους, διευκρινίζοντας σαφώς το συναφές με κάθε λόγο πραγματικό μέρος», τάσσεται δε προθεσμία τριών μηνών από την επίδοση του ενδίκου βοηθήματος, εντός της οποίας υποχρεούνται να απο-

στείλουν στο Δικαστήριο, η διάδικος διοικητική Αρχή την κατά τα προαναφερθέντα έκθεση απόψεών της και τον φάκελο της υπόθεσης, οι δε λοιποί διάδικοι κάθε στοιχείο για την απόδειξη του εννόμου συμφέροντος και των πραγματικών ισχυρισμών τους. Αν η υπόθεση εισαχθεί απευθείας στο ακροατήριο, η σχετική προθεσμία είναι τουλάχιστον τριάντα ημερών πριν από την ορισθείσα δικάσιμο, «εφόσον η επίδοση του ενδίκου βοηθήματος και της πράξης ορισμού δικασίμου [με επιμέλεια της Γραμματείας] γίνει τουλάχιστον δύο (2) μήνες πριν από τη δικάσιμο. Σε διαφορετική περίπτωση η έκθεση και ο φάκελος αποστέλλονται σε εύλογο χρόνο πριν από τη δικάσιμο. Αν υποβληθούν πρόσθετοι λόγοι (ακύρωσης ή έφεσης), η Διοίκηση μπορεί πάντοτε να συμπληρώνει τις απόψεις της εντός εύλογου χρόνου από την επίδοσή τους» (νέο άρθρο 23 π.δ. – άρθρο 9 του νομοσχεδίου).

Πρόσθετοι λόγοι ακύρωσης της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης ή έφεσης προβάλλονται με σχετικό δικόγραφο που κατατίθεται και επιδίδεται στους διαδίκους, με επιμέλεια του ασκούντος το ένδικο βοήθημα ή μέσο, «εντός είκοσι (20) ημερών από τη λήξη της τρίμηνης προθεσμίας για την αποστολή του φακέλου της υπόθεσης (...) και σε περίπτωση άσκησης ενδίκων μέσων εντός είκοσι (20) ημερών από την παρέλευση τριμήνου (...) από την επίδοση του ενδίκου μέσου». Επί απευθείας εισαγωγής υπόθεσης στο ακροατήριο ή μη τήρησης από τη Διοίκηση της τρίμηνης προθεσμίας αποστολής φακέλου ή «αν περιέλθουν στο Δικαστήριο νέα κρίσιμα στοιχεία μετά από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής ή μετά από την παρέλευση τριμήνου από την επίδοση του ενδίκου μέσου, το δικόγραφο πρόσθετων λόγων κατατίθεται και επιδίδεται τουλάχιστον είκοσι (20) πλήρεις ημέρες πριν από τη δικάσιμο» (νέα άρθρα 25 παρ. 1 και 62 π.δ. – άρθρα 11 και 21 του νομοσχεδίου). Παρέμβαση στην ακυρωτική δίκη ασκείται με κατάθεση σχετικού δικογράφου και επίδοσή του στους διαδίκους, με επιμέλεια του παρεμβαίνοντος, εντός τριών μηνών από την επίδοση της αίτησης ακύρωσης με επιμέλεια του αιτούντος και τουλάχιστον δεκαπέντε πλήρεις ημέρες πριν από τη δικάσιμο, σε κάθε άλλη περίπτωση (νέο άρθρο 49 παρ. 2 – άρθρο 18 του νομοσχεδίου).

Υπομνήματα των διαδίκων, καθώς και στοιχεία του φακέλου ή στοιχεία για την απόδειξη του εννόμου συμφέροντος και των ισχυρισμών των διαδίκων, κατατίθενται στη Γραμματεία «προαποδεικτικώς το αργότερο δεκαπέντε (15) πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση. Αν η προθεσμία αυτή δεν είναι δυνατό να τηρηθεί λόγω σύντμησης προθεσμιών ή για λόγους που κρίνονται δικαιολογημένοι, τα υπομνήματα και τα στοιχεία του πρώτου εδαφίου υποβάλλονται έως την παραμονή της δικασίμου» (νέο άρθρο 25 παρ. 2 π.δ. – άρθρο 11 του νομοσχεδίου).

Πληρεξουσιότητα σε δικηγόρο για την άσκηση ενδίκου βοηθήματος ή μέσου παρέχεται με συμβολαιογραφική πράξη που προσκομίζεται, καταρχήν, «το αργότερο δεκαπέντε (15) πλήρεις ημέρες πριν από τη δικάσιμο (...) Η πληρεξουσιότητα παρέχεται και από τους λοιπούς διαδίκους με συμβολαιογραφική πράξη, η οποία προσκομίζεται μέχρι τη συζήτηση [της υπόθεσης] Ειδικώς όταν ο διάδικος είναι φυσικό πρόσωπο, η πληρεξουσιότητα μπορεί να παρέχεται και με ψηφιακή εξουσιοδότηση, (...) μέσω της ενιαίας ψηφιακής πύλης της δημόσιας διοίκησης (gov.gr) και αποστέλλεται ηλεκτρονικά στο Δικαστήριο» (νέο άρθρο 27 παρ. 1 π.δ. – άρθρο 12 του νομοσχεδίου). Αν εμποδίστηκε η εμπρόθεσμη νομιμοποίηση του πληρεξούσιου δικηγόρου, από λόγους ανωτέρας βίας, «ο διάδικος δύναται να καταθέσει (...) αίτηση επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση, υποβάλλοντας ταυτόχρονα το συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο ή την εξουσιοδότηση προς τον δικηγόρο του. Η αίτηση περιέχει με σαφήνεια τους προβαλλόμενους λόγους και υποβάλλεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δέκα (10) ημερών από την άρση του εμποδίου και πάντως το αργότερο έως την έναρξη της συζήτησης στο ακροατήριο» (νέο άρθρο 27 παρ. 6 π.δ. – άρθρο 12 του νομοσχεδίου). Δήλωση παράστασης, χωρίς εμφάνιση στο ακροατήριο, κατατίθεται από τον πληρεξούσιο δικηγόρο στη Γραμματεία, το αργότερο τρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση, αίτημα δε αναβολής υποβάλλεται εγγράφως, με επίκληση σπουδαίου λόγου (νέο άρθρο 33 παρ. 6 π.δ. – άρθρο 13 του νομοσχεδίου).

Τέλος, συνιστάται «Επιτροπή για την κωδικοποίηση της νομοθεσίας περί Συμβουλίου της Επικρατείας» και καθορίζεται η συγκρότησή της (άρθρο 22 του νομοσχεδίου), και εισάγονται ρυθμίσεις διαχρονικού δικαίου (άρθρο 23 του νομοσχεδίου).

Το Μέρος Γ' (άρθρα 24-27), υπό τον τίτλο «Μεταφορά διαφορών στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια - Ρυθμίσεις για πιλοτική ή κατόπιν προδικαστικού ερωτήματος δίκη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας - Τροποποίηση ν. 1406/1983, ν. 702/1977 και ν. 3900/2010», αφορά υπαγωγή κατηγοριών διοικητικών διαφορών στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, ως δικαστηρίων ουσίας (άρθρο 24 του νομοσχεδίου), καθώς και μεταφορά κατηγοριών ακυρωτικών διοικητικών διαφορών στα ως άνω δικαστήρια, ως ακυρωτικά (άρθρο 25 του νομοσχεδίου).

Το Μέρος Δ' (άρθρα 28-33), υπό τον τίτλο «Άλλες διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης», αφορά μεταβολή της καθ' ύλην αρμοδιότητας των Διοικητικών Πρωτοδικείων επί διοικητικών διαφορών ουσίας (άρθρο 28 του νομοσχεδίου), την προαγωγή Εισηγητών του Ελεγκτικού Συνεδρίου στον βαθ-

μό του Παρέδρου, εκτός οργανικών θέσεων, και την αύξηση των οργανικών θέσεων των Συμβούλων (άρθρα 29 και 30 του νομοσχεδίου), τη μετάδοση δικής μέσω του διαδικτύου (άρθρο 31 του νομοσχεδίου), την ηλεκτρονική ταυτότητα κτηρίων που στεγάζουν υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης (άρθρο 32 του νομοσχεδίου) και την επιμόρφωση των Ειρηνοδικών (άρθρο 33 του νομοσχεδίου).

Τέλος, το Μέρος Ε΄, υπό τον τίτλο «Έναρξη ισχύος», περιλαμβάνει ακροτελεύτιο άρθρο 34 του νομοσχεδίου για την έναρξη ισχύος του νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί των άρθρων 14 και 15

Η αποτελεσματική δικαστική προστασία, ως δικαίωμα που κατοχυρώνει τόσο το Σύνταγμα (άρθρο 20 παρ. 1), όσο και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (άρθρο 6 παρ. 1), αλλά και ως γενική αρχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρα 19 παρ. 1.β. Συνθήκης για την ΕΕ και 47 Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (ΧΘΔΕΕ) – ΔΕΕ απόφαση της 21ης.12.21, C-497/20, Randstad Italia SpA, σκ. 46, 56 επ. Βλ. σχετικώς, Α. Πλιάκο, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2018, σελ. 371 επ.), περιλαμβάνει τόσο τη δημοσιότητα των συνεδριάσεων των δικαστηρίων, με ακρόαση των διαδίκων (άρθρα 20 παρ. 1, 93 παρ. 2 Σ), όσο και την ταχύτητα απονομής δικαιοσύνης, «εντός εύλογης προθεσμίας» (άρθρο 47 ΧΘΔΕΕ). Κάθε δικαστική απόφαση πρέπει, εξ άλλου, να είναι «ειδικά και εμπεριστατωμένα αιτιολογημένη» (άρθρο 93 παρ. 3 Σ). Περαιτέρω, είναι θεμιτοί περιορισμοί στην άσκηση του εν λόγω δικαιώματος, εφόσον συνάπτονται προς τη λειτουργία των δικαστηρίων και δεν αναιρούν την παρεχόμενη προστασία, «δεν υπερβαίνουν τα όρια εκείνα, πέραν των οποίων επάγονται την άμεση ή έμμεση κατάλυση του προστατευομένου από τις ανωτέρω διατάξεις ατομικού δικαιώματος παροχής έννομης δικαστικής προστασίας» (ΣΤΕ Ολ 601/2012, σκ. 9 - βλ., σχετικώς, Κ. Χρυσόγονο - Σπ. Βλαχόπουλο, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, 2017, σελ. 481 επ.).

Εν προκειμένω, με το άρθρο 14 προτείνεται αντικατάσταση του άρθρου 34Α του π.δ. 18/1989, περί της απόρριψης ενδίκων βοηθημάτων και μέσων σε συμβούλιο, ώστε ο αρμόδιος δικαστικός σχηματισμός σε συμβούλιο να μπορεί, «με συνοπτική απόφαση που λαμβάνεται ομοφώνως», να απορρίπτει απαράδεκτα ή αβάσιμα ένδικα βοηθήματα και μέσα, «εφόσον η υπόθεση δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες, πραγματικές ή νομικές, δυσκολίες». Η ως άνω απόφαση «επιδίδεται με επιμέλεια της Γραμματείας σε αυτόν που άσκη-

σε το ένδικο βοήθημα ή μέσο», ο οποίος έχει τη δυνατότητα να αιτηθεί, «εντός εξήντα (60) ημερών από την επίδοση και, πάντως, όχι μετά από την πάροδο δεκαοκτώ (18) μηνών από την έκδοση της απόφασης», τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, αφού καταβάλει «ως ειδικό, επιπλέον, παράβολο το πενταπλάσιο του κατά περίπτωση προβλεπόμενου».

Συναφώς και ως προς το ισχύον τριπλάσιο του προβλεπόμενου παραβόλου, έχει κριθεί ότι, ο εν λόγω δικονομικός περιορισμός «έχοντας έντονα αποτρεπτικό χαρακτήρα προς αποφυγή αστήρικτων και απερίσκεπτων αιτήσεων σε σχέση με ένδικο βοήθημα ή μέσο που έχει ήδη ομόφωνα κριθεί ως προδήλως απορριπτέο από τριμελή δικαστικό σχηματισμό του Συμβουλίου της Επικρατείας δεν αντίκειται στις (...) διατάξεις [των άρθρων 6 παρ. 2 ΕΣΔΑ και 20 παρ. Σ]» (ΣτΕ 300/2016 εππ., σκ. 6), «χάριν της εύρυθμης λειτουργίας των δικαστηρίων και της αποτελεσματικής απονομής της δικαιοσύνης» (ΣτΕ Ολ 601/2012, όπ. π.).

Επισημαίνεται ότι αντίστοιχη υποχρέωση καταβολής επιπλέον παραβόλου για τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο δεν βαρύνει τον διάδικο, πέραν του ασκήσαντος το ένδικο βοήθημα ή μέσο, π.χ., τον παρεμβάντα για τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης, στην αντίστροφη περίπτωση που προβλέπεται στο άρθρο 15, κατά το οποίο, ο αρμόδιος δικαστικός σχηματισμός σε συμβούλιο, «με συνοπτική απόφαση που λαμβάνεται ομοφώνως, μπορεί να αποδέχεται ένδικα βοηθήματα και μέσα, για τα οποία έχει προσκομισθεί πληρεξούσιο έγγραφο (...), εφόσον η υπόθεση δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες, πραγματικές ή νομικές, δυσκολίες», οπότε «διάδικος που δικαιολογεί έννομο συμφέρον μπορεί με αίτησή του να ζητήσει τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο εντός των προθεσμιών της παρ. 3 του άρθρου 34Α».

2. Επί του άρθρου 23

Κατά την προτεινόμενη μεταβατική διάταξη, «1. Για τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που έχουν κατατεθεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας έως τη 15η.9.2024, καθώς και για τις υποθέσεις αρμοδιότητας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν πριν από την 16η.9.2024», με δυνατότητα, ως προς ένδικα βοηθήματα και μέσα που έχουν κατατεθεί έως και τη 15η.9.2024 στο Συμβούλιο της Επικρατείας, να εφαρμοσθούν οι νέες διατάξεις, με πράξη του Προέδρου του Δικαστηρίου.

Κατά συνέπεια, εκκρεμείς, έως και την 15η.9.2024, ακυρωτικές υποθέσεις, ενώπιον, τουλάχιστον, των διοικητικών Εφετειών και Πρωτοδικείων, θα εκδικασθούν βάσει των δικονομικών κανόνων που ισχύουν σήμερα, κατά παρα-

πομπή από το άρθρο 4 του ν. 702/1977 (ΦΕΚ Α΄ 268), το οποίο χρήζει, ενδεχομένως, εναρμόνισης προς την προτεινόμενη μεταρρύθμιση, ως προς τη δικονομία των ακυρωτικών διαφορών.

Αθήνα, 3 Ιουλίου 2024

Ο Εισηγητής
Ανδρέας Κούνδουρος
Προϊστάμενος του Τμήματος Ευρωπαϊκών Μελετών
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών